સદગુરૂશ્રી ઈમામશાહ મહારાજ રચિત

મન ચિંતામણી

પ્રકાશક
સતપંથ પ્રકાશન સમિતિ
સતપંથ પ્રેરણાપીઠ, પીરાણા જિ. અમદાવાદ

સદગુરૂશ્રી ઈમામશાહ મહારાજ રચિત

મન ચિંતામણી

પ્રકાશક
સતપંથ પ્રકાશન સમિતિ
સતપંથ પ્રેરણાપીઠ, પીરાણા જિ. અમદાવાદ

ભારત ધર્મ પરાયણ દેશ છે, જેમાં અનેક ધર્મોનો સમાવેશ થાય છે. તેમાં સતપંથ સનાતન ધર્મ વૈદિક ધર્મ છે. અનાદિકાળથી ચાલતો આવ્યો છે. સતયુગ, ત્રેતાયુગ, દ્વાપર યુગમાં સતપંથ ધર્મ હતો અને વર્તમાન સમય કલીયુગમાં પણ આ સતપંથ ધર્મ છે તે સૃષ્ટિની ઉત્પતિથીને લય સુધી અવિચલ રહેશે.

મન ચિંતામણી પુસ્તકના પથ દર્શક સદ્‌ગુરૂશ્રી ઇમામશાહ મહારાજ સુફી સંત હતા. તેઓશ્રી વેદ ધર્મના ઉપાસક હતા. આ જ્ઞાની અને યોગી મહા પુરૂષે મહાગ્રંથ હસ્ત લીખીત ''મુળબંધ'' નામનો માનવ કલ્યાણ અર્થે માનવીને અણમોલ ભેટ આપી છે. જેના આધારે કેટલાક પુસ્તકોનું પ્રકાશન થઈ ગયું છે. અને તેના આધારે અન્ય પુસ્તિકાઓનું પ્રકાશન કરવાનું કાર્ય સતપંથ પ્રકાશન સમિતિએ સદ્‌ગુરૂશ્રીની પ્રેરણાથી હાથ ધર્યુ છે. આપ સૌના સાથ અને સહકાર બદલ આભાર...

- સતપંથ પ્રકાશન સમિતિ.

સદ્‌ગુરુ ઈમામશાહ મહારાજનો જ્ઞાનોપદેશ

“મન ચિંતામણિ”

સદ્‌ગુરુ સાહેબને કરું રે પ્રણામ,
સમરું એક નિરંતર નામ... (૧)
સાહેબ સમરી નિત્ય જ્ઞાને મલીયે,
સઘળા મનના કુલક્ષણ ટળીયે... (૨)
ગુરુ વચન તે સ્થિર થઈ સુણિયે,
સદ્‌ગુરુ બોધ તે પ્રેમે ભણીયે... (૩)
ચંચલ મન તો થર થાએ,
ઋષિવર કરવો સમરણ ઉપાયે... (૪)
કુમન, કુભાવ, કુબુદ્ધિ પરહરિએ,
સાહેબ નામ લેતાં નિશ્ચેય તરીયે... (૫)
તુંહી સાચા સાહેબ હો.
શ્રી હરિ હરિ જેને કીયા,
લીયા નર, નારાયણ નામ રે.
મન ચિંતામણિ શું સ્નેહ જેને કીયા
તે મલિયા અમર ઠામ. (૧)

સઘળી વાતથી વાત જ સાર,
મન શુદ્ધિ પામે સકળ ભવ પાર... (૧)
કારણ સઘળું મન જ તણું,
મુનિવર એથી શું કહીએ ઘણું... (૨)
કાયા કલેશ ન કરસો જન,
થર કરી રાખો તમે ચંચલ મન... (૩)
બ્રહ્મજ્ઞાને મન થર થાએ,
મુનિવર બીજો કોઈ નથી ઉપાય... (૪)
કાયા કાશી મન છે શ્રી ગંગા,
ગોર નર ચરણે જો લાગે રંગા... (૫)
તુંહી સાચા સાહેબ હો...
રંગ રંગાવો દિલમાં,
કાંએ ફરો વનવાસ ?
ઘટમાં તીર્થ શોધીએ,
તો પિયુજી તેરે પાસ... (૨)

ઘટમાં તીર્થ ને ઘટમાં વન,
નિર્મળ હોવે જો આપણું મન... (૧)

જ્યાં લગી મનશું ફરતા ફરિયે,
તીર્થ વનમાં અર્થ નવ સરિયે... (૨)

કારણ સઘળું મનનું જાણ,
મુનીવર અજાણી શું બોલો વાણ ?... (૩)

શોધો શાસ્ત્ર ને વેદ પુરાણ,
પૂછો સદ્‌ગુરુ પંડિત શું જાણ... (૪)

સદ્‌ગુરુ શાસ્ત્ર જો રાખો ઉથાપ,
મન થર થાયે નહિ, શોક સંતાપ... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
મન થર કરો મુનિવરો,
થર વિના દુઃખ અપાર,
કારણ સઘળું મન તણું,
સદ્‌ગુરુ કહે પોકાર. (3)

વળી વળી કીજે એહી જતન,
જેથી નિર્મળ થાય આપણું મન... (૧)

ઈશ્વર સમરો તજો અભિમાન,
સદ્‌ગુરુ ચરણે કીજે ભક્તિજ્ઞાન... (૨)

ગુરુજ્ઞાને સત સંગત કરીએ,
માયા મોહ અજ્ઞાન પરહરિએ... (૩)

જ્ઞાન વચન હ્રદયમાં ધરીએ,
સ્મરણ એક સાહેબનું કરીએ... (૪)

એ સદ્ ભક્તિ એ બ્રહ્મજ્ઞાન,
જો સઘળે કીજે દ્રષ્ટિ સમાન... (૫)

તું હી સાચા સાહેબ હો...
ઘટ ઘટ હરિ વસી રહ્યો,
તમે જોઈ લેજો જાણ,
દેહ થકી અળગો ન ટળે,
એમ... સદ્‌ગુરુ કહે જ્ઞાન. (૪)

એવે અનુભવે હરિ સમરીએ,
સદ્‌ગુરુ ચરણે કુબુદ્ધિ પરહરિએ... (૧)

અલખમાં ખલક ખલકમાં અલખ,
એ બુદ્ધિ રાખો મુનિવર સમજી... (૨)

સઘળે પૂરણ ઈશ્વર પ્રકાશ,
પ્રગટના ભાસે વણ વિશ્વાસ... (૩)

વણ વિશ્વાસે વસુ અફળે,
અકળ સ્વરૂપીને કોઈ ન કળે... (૪)

વિષ વિવાદમાં સર્વે મોહ્યા,
મુનિવર અમર પીછાણે વિરલા કોએ... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
સદ્‌ગુરુ વચન ઘટમાં ગ્રહો,
તો કારજ સર્વે હોય,
મન નિજ મને પલમાં લહો
અમર પીછાણે સો એ. (૫)

અમર પીછાણો તો મનને ગાળો,
કલ્પિત વસ્તુ જ્ઞાને વારો... (૧)

આદ ઉનાદનો જાણો મર્મ,
તો એક સદંતર ભાસે બ્રહ્મ... (૨)

સર્વ સંગતથી એ છે સાર,
બાહેર ભીતર જાણો બ્રહ્મ વિચાર... (૩)

શુદ્ધ વિચારથી હું તું ટળીએ,
મુનિવર અંતરે હરિમાં ભળીએ... (૪)

સદ્‌ગુરુ જ્ઞાન વેદે એમ કહ્યા,
એ મન નિરાલંભ એક મન રહ્યા... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો.
જો મન વસ ન રહે આપણું,
તો કેમ ઓળખીએ આતમરામ,
મન થર થાએ નિજ મને,
તો ઓળખીએ પૂરણ બ્રહ્મ. (૬)

માયા બ્રહ્મ તે એકેજ જોયે,
વર્તમાને ઓળખાયે સોયે... (૧)

માયા સંગે મન કલ્પિત ફરીએ,
બ્રહ્મ જ્ઞાને સકળ પરહરિએ... (૨)

આપ વિચારી તમે જોજો જન,
મુનિવરો ઓળખો તમે એણે મન... (૩)

મનના ધર્મ તે ઓળખીને તજીએ,
નર નારાયણ નિરંતર ભજીએ... (૪)

જહાં સ્મરણ ત્યાં નર નારાયણ જાણ,
મન શુદ્ધ પામે તો હોયે ઓળખાણ... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
મન શુદ્ધ કરો રે મુનિવરો,
તમે ના કરો પરાઈ વાત,
મનનું કુલક્ષણ એ જ છે.
જે કરે અરી, પરી, વાત. (૭)

શુદ્ધ મનનુ લક્ષણ એહ,
કેની નિંદા ન કરે તેહ... (૧)

સઘળે દેખે એક જ શ્રીહરિ,
જેને અંતર બ્રહ્મ જ્ઞાન... (૨)

અનેક ભક્તિ સાધન જો કરીએ,
બ્રહ્મ જ્ઞાન વિના અર્થ નવસરીએ... (૩)

બ્રહ્મ જ્ઞાની ઉપાધી ના દેખે,
સર્જનહાર વિના અવર ના પેખે... (૪)

અનેક રૂપ નામ ગુણ ને કરમ,
દર્શન દેખે સબઘટ બ્રહ્મ... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
સબ ઘટ બ્રહ્મ દ્રષ્ટિએ,
તો આવરણ સર્વે જાયે.
અવર ધ્યાન સર્વે પરહરો,
ત્યાં રાખો સૂરત લગાએ. (૮)

અવર ઉપાધી સર્વે પરહરિએ,
મુનિવર અમર દ્રષ્ટિ કરીએ... (૧)

અમર દૃષ્ટિ એ અર્થ જો સરીએ,
તો સંસાર સાગર સુખે તરીએ... (૨)

અમર દ્રષ્ટિએ રહે તદાકાર,
મુનિવર અમર તે જાણો નિરધાર... (૩)

મુનિવર સાવધાન થઈને રહીએ,
અમર દ્રષ્ટિ હૃદયમાં ધરીએ... (૪)

અમર દ્રષ્ટિએ અમર નિરખીએ,
અજર અમર મન જોઈ હરખીએ... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
અમર, અલખ, અવતાર છે,
આદ્ય વિષ્ણુ પરમાણ,
હરિઅંશે વિષ્ણુ જે પ્રગટિયા,
સોહી સદ્ગુરુ, વિષ્ણુ પીછાણ (૯)

હરિને જોતાં મન થાય પ્રસન્ન,
અરુ પરુ કાંઈ નવ ધાવે મન... (૧)

હરિ ચરણે મન નિર્મળ હોએ;
મુનિવર હરિને નિરંતર જોએ... (૨)

મનસા વાચા કાયા સહી,
મુનિવર રાખો હૃદયમાં ગ્રહી... (૩)

ગોર નર ને મિલાવે જેહ,
મુનિવર અમર સત્ય ભાંખે તેહ... (૪)

સર્વ પ્રકારે મન દ્રઢ કરીએ,
સમરણ એક હરિ ચિંતે ધરીએ... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
હરિ સ્મરણ કીજીએ,
સદ્ગુરુ તણો લીજે ભેદ,
આદ્ય વિષ્ણુ નારાયણ સત્ય છે.
એમ બોલે ચારે વેદ (૧૦)

વેદ તણું જો કહ્યું કરીએ,
તો અહોનિશ નામ શ્રીહરિનું સમરીએ...(૧)

અવર ઉપાયે અર્થ નવ સરીએ,
શ્રી હરિ હરિ કહેતાં નિશ્ચયે તરીએ... (૨)

પ્રેમ પ્રીતે જપો અવિનાશ,
મુનિવર અવરની તજો આશ... (૩)

ફળને અર્થે ભજીએ સારંગ પ્રાણ,
તે તો દુકાનદારી પુરણ જાણ... (૪)

ફળ તજી સાહેબનું સમરણ કરીએ,
કેવલ ભક્તિજ્ઞાન હૃદયમાં ધરીએ... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
સાહેબને વ્હાલા બહુ કરો,
છોડો અવરની આશ,
સર્વે આશા પરહરો
તો ગોરનર તેરે પાસ. (૧૧)

વિષય વાસના પરહરિએ જાણ,
તેને સાહેબ વ્હાલા પ્રમાણ... (૧)

જેનું મન ગોરનર ચરણે રમે,
તેને અતિશય અન્ન નવ ગમે... (૨)

જેણે એક સાહેબ વ્હાલા કરીઆ,
તેણે રિદ્ધિ સિદ્ધિ ભોગ પરહરિઆ... (૩)

હરિ ને હરિજન વ્હાલા સહી,
સત્યમ સત્ય, શ્રીમુખ વાણી કહી... (૪)

શ્રી મુખ વાણી કહ્યું વચન,
સાંભળો મુનિવરો એક મન... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
શ્રીમુખ વાણી ઓચરે
મુજને વ્હાલા સજ્જન,
વિશ્વંભરનાં વચન પર,
સર્વે ધરજો એક ચિત્ત. (૧૨)

મુજને વ્હાલા મુનિવર જન
જેને કહીએ નિશ્ચલ મન... (૧)

તે હરિજનની હું સેવા કરું,
તેઓનાં વચનતે મસ્તકે ધરું... ;(૨)

હું તે હરિજન, હરિજન તે હું જાણ,
એમ કહે શ્રી નરનારાયણ વાણ... (૩)

હરિ, હરિજન વચ્ચે અંતર નહિ,
રૂપ બે પણ ઘટ એક જ સહી... (૪)

હરિજન હરિજન નિશ્ચયે કરુ,
હરિ હરિજનને ક્ષણ ન વિસરું... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
હરિ ને હરિજન એક છે
તે દોએ ન દેખો જાણ;
જેમ અંશ કાયામાં જાણીએ,
એમ શ્રી મુખ કહે વાણ રે (૧૩)

હરિ હરિજન સદા એક જ જાણ,
મુનિવર અંતરમાં નિશ્ચે આણ... (૧)

હરિથી હરિજન મોટા સહી,
હરિ ત્રિગુણ હરિજન ત્રિગુણ નહિ... (૨)

હરિજન ને એક હરિ ચિત વંન્દ,
એ અવર કોઈ ન ઇચ્છે મન... (૩)

હરિજન પૂજતાં વિષ્ણુ પૂજાએ,
પૂજક પૂજે હરિ તૃપ્ત થાયે.. (૪)

સાહેબ સઘળે એમ વેદ જ વંદે,
પ્રગટ્ય છે હરિ હરિજન ને હૃદયે... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
પ્રગટ હૃદય હરિજન ને;
જેણે તજ્યા વિષ વિવાદ;
અમર ખેલ અતોલ ગત
તેનો કોઈ ન લેવે પાર (૧૪)

ક્ષાર ધરતીએ ઉદક જોયે
તેણે જળે કોઈ અર્થ ન હોએ... (૧)

પ્રગટય હોએ ત્યાં કારજ થાએ,
હરિ પ્રગટ જ્યાં હરિ ગુણ ગાયે... (૨)

જેને લક્ષણ હોએ ત્રીસ,
એ હરિજન ને પ્રગટ યુગ દીશ... (૩)

હરિજન લક્ષણ હૃદયમાં ગ્રહો,
મુનિવર અંતરમાં સમજી રહો... (૪)

સંતના લક્ષણ કહીએ જેહ,
એક મને મુનિવર સુણીયે તેહ... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
એક મન થઈને સાંભળો,
સાવધાને થાય મોક્ષરે;
જેમ તેમ કરીને આદરો,
લક્ષણ કેરી જુગતિ રે. (૧૫)

જેમ તેમ કરી આદરીયે વાત,
તો બ્રહ્મજ્ઞાન પામીએ સાક્ષાત... (૧)

દયા હૃદયમાં કુબુદ્ધિ પર હરિયે,
હરિજન ક્ષમા સદા મન ધરીએ... (૨)

સર્વ વચન બોલે સત્ય સંત,
જેને અંતરમાં વાહલા ભગવંત... (૩)

હરિજન હરિચરણે મન માંડે,
અવર કુમાર્ગ મેલી છોડે... (૪)

હર્ષ શોક ન કરે સદાયે,
પર ઉપકારે હર્ષ શુંધાએ... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
પર ઉપકારી પરમાર્થી
હરિજન તેનું નામ,
કામ ક્રોધ વ્યાપે નહિ,
નિર્મલ બુદ્ધ તમામ. (૧૬)

કામ કેમે હણાય નહિ,
ધીર વીર તે જાણો સહી... (૧)

ઇન્દ્રી સર્વ પવિત્ર કરીએ,
નિર્દોષ સંત હોઈ ચોદિશ ફરીએ... (૨)

કોમળ સ્વભાવ સંતોષ નિત્ય ગ્રહીએ,
જાહેર બાતિન પવિત્ર કરીએ... (૩)

સાચા હરિજન, એક ચિત્તે હોઈ,
વિષય વિકારનાં દીશે કોઈ... (૪)

હૈયે ન ઉપજે કછુ, અહું પ્રમાણ,
ભક્તિ જ્ઞાન તેણે કરી જાણ... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
સત્ય કરી જાણો તે હરિજને,
જેને એક હરિની ઓથરે;
આહાર વ્યવહારને વળગી રહ્યો,
તેની ભક્તિ થોથ રે. (૧૭)

જુગતે આહાર ને જુગતે વ્યવહાર
મુનિવર અંતરમાં વસ્તુ વિચાર... (૧)

શિળ સ્વભાવ હરિજન મન ધરીએ,
સ્થિર સ્થિરતા ને સદા અનુસરીએ... (૨)

સદ્ગુરુ સાહેબને શરણે રહીએ,
ગુરુનર ભક્તિ તે તેની કહીયે... (૩)

મન નિર્મળ તે મુનિવર જાણ,
બાહેર ભીતર સારંગ પ્રાણ... (૪)

અમર અલખમાં રહે સાવધાન,
આઠ મદધનું જેને નહિ માન... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
આઠ મદધ અભિમાનના,
એને પર હરિજન નિર્ધાર
તે ધીર વીર સાચા સદા,
તેના અનુભવનો નહિ પાર. (૧૮)

જેના અનુભવનો નહિ પાર,
ગુણ ગંભીર તે હરિજન સાર... (૧)

ધરતી જેવા ગુણ હ્રદયમાં ધરીએ !
ખીર ગ્રહી નીર પરહરિએ... (૨)

સત્ય સોહી જો હંસ વૃત્તિ ધરીયે,
સાર ગ્રહીને છાર પ્રહરીએ... (૩)

સદ્‌ગોર સાહેબ તે ખીર જાણો,
વણસે વિશ્વ તે નીર પ્રમાણો... (૪)

હરિજન નિત્ય હરિનાં કરે વખાણ,
હરિ ચરણે હરિજન નિર્વાણ... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
ષટ ગુણ જીતે તે હરિજન,
માન રહીત મહા હરિજન કહીયે,
તે વૈરાગી વિશ્વાસી ખરા,
તે હરિજન હરિનાં ચિંતરે. (૧૯)

ષટ ગુણ જીતે તે હરિજન પ્રમાણ,
માન રહીત તે ઓત્તમ જાણ... (૧)

સર્વ સૃષ્ટિ ને દે અતિ માન,
આપ વિષે નાંહી અભિમાન... (૨)

કલ્પ વૃક્ષની પેરે સમર્થ,
ઓત્તમ હરિજન ટાળે અનર્થ... (૩)

મિત્ર ભાવ સગળે છે જેને;
દયા હૃદયમાં કહીએ તેને... (૪)

હરિજન સમું સતી નહીં કોઈ,
મહાપદ પદવી નિરંતર જોઈ... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
મહા પદવી હરિજન ને,
જે જીવતાં મૃત્યુ હોયે,
અનંત લોચન ઊઘેડીયાં,
તે સબઘટ દર્શન જોયે. (૨૦)

હરિ પ્રગટ હરિજન ને હૃદયે,
ગુરુનર શાસ્ત્રે એમ વાણી વેદ... (૧)

હરિ તે હરિજન હરિજન તે હરિ,
એ બુદ્ધ રાખો હૃદયમાં ધરી... (૨)

શ્રીમુખ વચન બોલે જોએ,
મુનિવર અંતરમાં પ્રગટ હોએ... (૩)

આદ્ય સદ્‌ગુરુ સત્યને સેવે જેહ,
સુખે પ્રેમ પદ, પામે તેહ... (૪)

કાયા-કલેશ સાધન વણ કર્મ,
સત્ય સંગતે મલિયે પરીબ્રહ્મ... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો,
પરિબ્રહ્મ સદ્‌ગુરુ તો મલે,
જો ગુરુ ભેદ પીછાણ,
તે મર્મ હરિજનને હૃદયે,
તે હરિજન મહિમા જાણ. (૨૧)

સત્ય સંગતનો મહિમા ઘણો,
પાર ના પામે કોઈ તે તણો... (૧)

એક મને સેવો તો હરિ પીછાણો
સત્ય સંગતે તમે સાધન જાણો... (૨)

સત્ય સંગતે થાયે બ્રહ્મજ્ઞાન,
બ્રહ્મજ્ઞાને થાયે દ્રષ્ટિ સમાન... (૩)

દૃષ્ટિ સમાને સઘળે શ્રીહરિ જોએ,
મુનિવર અમર જીવન મુક્તિસોએ... (૪)

સાવધાન થાઓ રે ઋષિજન,
ઇશ્વર સ્મરણનું કરો જતન... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
શાહ સ્મરણ કરો હરિજનો,
સાધન કરો તન મન રે,
પુંજી છે, પરિબ્રહ્મની,
મનુષ્ય જન્મ રતન રે. (૨૨)

મનુષ્ય જન્મ મુક્તિનું દ્વાર,
તે નહિ પામો તમે વારંવાર... (૧)

જે ક્ષણ જાયે તે આવે નહિ,
ઈશ્વર સ્મરણ તમે સાધો સહી... (૨)

શ્રીમુખ સાહેબે કહ્યું તે કહું,
કાયર મુનિવરે કાં એ નવ લહ્યું... (૩)

પંથ માહે બહુ મત છે ઘણા,
માર્ગ રોકયા છે ભક્તિ તણા... (૪)

તેને જોઈ રાખો સ્થિર ચિત્ત,
સદ્‌ગુરુ સાહેબ શું રાખો ચિંત... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
એક અદ્વિતીય ચિત રાખીએ,
અને ગ્રહીએ ભક્તિ ભગવંત,
અરુ પરુ નવ જોઈએ,
તો ચોખ્ખા હોવે ચિંત. (૨૩)

સત્ય હરિજન ગુણ જ્ઞાની જાણ,
જે નર જપે એક પુરુષ પુરાણ... (૧)

ભક્તિ પાંખે સાધન તેહ શું ?
ગ્રંથ પાંખે જેમ ભોજન કર્યે શું ?... (૨)

હરિ ચરણ જેણે હૃદયમાં ધરીયાં,
તે હરિજને સાધન સર્વે કરીયા... (૩)

હરિ હોય ત્યાં સર્વે થાયે,
બીજો નથી કોઈ અવર ઉપાયે... (૪)

હરિ સ્મરણે સકલ શુદ્ધ થાએ,
મોક્ષ ગતિ તે ત્યારે પમાએ... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
ત્યારે મોક્ષ પામે સહી,
સમરણે સારંગ પ્રાણ,
વળી વળી સમરો તેહને,
શુધ્ધ ચિતે પ્રમાણ. (૨૪)

વળી વળી એવે અવસરે જો મલીએ,
હરિ સમરતાં સર્વે દુઃખ ટળિએ,... (૧)

હરિ સમરણ તણો એ છે નેમ,
સદ્ગુરુ સાથે નિરંતર પ્રેમ... (૨)

સર્વે સમરણ હરિનું કરીએ,
નિંદા જુઠ મનથી પરહરિએ... (૩)

મન વચન કર્મ કરી,
સઘળે જાણે એક જ શ્રીહરિ,... (૪)

સર્વ સૃષ્ટિ શું સરખી પ્રિત,
મુનિવર અમરની સમરણ રીત... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
એ જ રીત સમરણ તણી,
નિર્મલ ભક્તિ પ્રમાણ,
અખંડ ધ્યાને આરાધિયે,
તે અનંત ભક્તિ જાણ. (૨૫)

અનન્ય ભક્તિ તેનું નામ,
હરિ વિના નહિ ઠાલો ઠામ... (૧)

સઘળે જાણો આતમ રામ,
મુનિવર અમર તે તત્ત્વ જ્ઞાન... (૨)

સબ ઘટ જાણી સર્વને વંદો,
મુનિવર અંતરે કેને નવ નિંદો... (૩)

આત્મ સર્વનો અંતર જામી,
સબઘટ સરખો એક જ સ્વામી... (૪)

બાહેર ભીતર એક હરિનો વાસ,
સત્ય ગુરુ સર્વ કરે પ્રકાશ... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
સર્વને સદ્‌ગુરુ કહે,
તમે ચેતો મુનિવર વીર,
બાહેર ભીતર વશી રહ્યો,
સર્વે નિર્મળ શરીર. (૨૬)

બાહેર ભીતર એક જ હરિ,
મુનિવર અંતર બુદ્ધ રાખો માંહી... (૧)

નિત્ય એક સદ્‌ગુરુની શરણે રહિયે,
સબઘટ સાહેબ જ્ઞાને લહિયે... (૨)

અનુભવી, જ્ઞાની, મહા મહંત,
સંસારીને તે દુર્લભ સંત... (૩)

પૂર્વ પ્રિત જેને નહિ હોએ,
જ્ઞાની પુરુષને ન ઓળખે સોયે... (૪)

પ્રપંચ માહે રહે જેનું મન,
મુનિવર એ તો નહિ હરિજન... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
સંસારી તેને કહો,
જેની પ્રપંચ પર પ્રીત,
અસત્યને જે સત્ય કહે,
તે જ્ઞાની તણી નહિ રીત. (૨૭)

અસત્યને જો સત્ય કરી ગ્રહિએ,
તેને હૃદય હરિ નવ કહીએ... (૧)

સદ્‌ગુરુ સમજણે અર્થ જ સરિયે,
જન્મ મરણ થકી ઓધરીએ... (૨)

સર્વ શાસ્ત્ર કેરો ચેહ ભેદ,
ચૈતન પુરુષ તે ઉત્તમ દેવ... (૩)

આત્મ જાણી સર્વેને નમીએ,
મુનિવર અંતરમાં હરિ સમરીએ... (૪)

અંતર દ્રષ્ટિએ જુઓ એક શ્યામ,
બાહેર દ્રષ્ટે વીરા સરે નહીં કામ... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
બાહેર દ્રષ્ટિ નવ રાખીએ,
અંતર દ્રષ્ટિએ હરિ જોએ.
કૃપા હોય સદ્‌ગુરુ તણી,
તો ભીતર દર્શન હોએ. (૨૮)

અંતર દ્રષ્ટે દર્શન નિરખો,
બાહેર દ્રષ્ટે હરિ નવ પેખો... (૧)

સદ્‌ગુરુ કહે ઘણું ઘણું પોકારી,
બાહેર દ્રષ્ટિ તમે રાખો વારી... (૨)

અંતર દ્રષ્ટિ નિરંતર ધરીયે,
મુનિવર અંતરથી પ્રીત પરહરીએ... (૩)

હરિ તે હર ને હર તે હરિ,
વેદ વચને વાણી ઓચરી... (૪)

અભય જ્યારે અંગીકાર જ કરીયું,
હરિહર નામ તે ત્યારે ધરીયું... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
હરિહર નામ ત્યારે ધરીયું,
કર્યું અંગીકાર અભય,
હરિહરમાં અંતર નહિ,
એવા જાણો મુનિવર ભેદ. (૨૯)

હરિહર નામે કશો નહિ ભેદ,
એમ બોલે ભાઈ ચારે વેદ... (૧)

નર નારી જગત સૌ એહ,
મુનિવર અંતરમાં નહિ સંદેહ... (૨)

જે નર, નારાયણ ને, વિસારે નહિ,
તે નરનું મન જ નારાયણ સહી... (૩)

એક આત્માને જાુજવાં રૂપ,
આખર જોતાં એક સ્વરૂપ... (૪)

બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહેશ્વર જાણ,
એ ત્રીમુરત એક નિર્વાણ... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
એક મુરત ત્રણ દેવ છે,
એ કહીએ એક સમાન,
ત્રણ ગુણ પ્રતિતે થાયે છે.
દ્રઢ મન કરી પીછાણ રે (૩૦)

લક્ષ ચોરાશી તે ચારે ખાણ,
એક સ્વરૂપથી સર્વે જાણ... (૧)

કારણ કારજ રૂપ ઊપસિયું,
કારણ માંહે તે કારજ વસીયું... (૨)

કનક કુંડલે જળ હળે જેમ
બ્રહ્મ માંહે બ્રહ્માંડ છે તેમ... (૩)

તત્ત્વ વિના પિંડ ન હોએ,
પિંડ માહે ભાઈ તત્ત્વ સોહે... (૪)

તેમ સર્વ ઉત્પત્તિ એ જગદીશ,
સર્વ ઘટ માંહે એક જ ઇશ... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
સર્વ ઘટ એક જ ઈશ્વર,
એક અનેક જો સાર,
સદ્‌ગુરુ વચને જ્ઞાન કહું,
થોડા માંહે અપાર. (૩૧)

થોડા માંહે પ્રબોધ જ ઘણી,
નિંદા ના કીજે ભાઈ કોઈ જ તણી... (૧)

સર્વ સૃષ્ટિને પ્રણામ જ કરીએ,
સદ્‌ગુરુ વચન હ્દયમાં ધરીએ... (૨)

શુદ્ધ સમજણ હ્દયમાં રાખો,
ઘેલા થઈ ને કાં, જેમ તેમ દાખો ?... (૩)

જેમ તેમ દાખે કોઈ અર્થના સરીએ,
કાચે કુંભે નીર ના ભરીયે... (૪)

શાસ્ત્ર ભણતાં જો નાં આવે જ્ઞાન,
વળી વિશેષ આવે અભિમાન... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
અભિમાન તજો મુનિવરો,
સદ્‌ગુરુ પારસ પીછાણ,
હીરે હીરો વિંધીએ,
તે હરિ પારસ કરી જાણ. (૩૨)

ધમિયું સોનું વહી કરી જાય,
મુનિવર અંતરમાં કોઈના પાચે... (૧)

સદ્ગુરુ જ્ઞાનનો ભેદ જ લઈએ,
કરમ ફળને વળગી ના રહીએ... (૨)

ભેદ ના જાણે સદ્ગુરુનો સાર,
ખર પર ચંદન વહે જેમ ભાર... (૩)

આહાર નિંદ્રા ને ભય મૈથુન,
સર્વે દેહને જાણો સરખા જન... (૪)

મનુષ્યા દેહીને અદકું જ્ઞાન,
જ્ઞાન નહીં તે પશું સમાન... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
જ્ઞાન સમજો મુનિવરો,
થર કરવાને મન
થર મને મુક્તિ ફળ મળે,
એમ જાણો મુનિ જન. (33)

એવું જાણીને જે ચેત્યા જન,
બ્રહ્મજ્ઞાન વિના ન છૂટે કરમ... (૧)

મુનિવર અંતરમાં રાખી રહીએ,
વાદ-વિવાદ વિષય સર્વ તજીએ... (૨)

મુનિવર સર્વેને હેતે લઈએ,
મન ચિત સર્વ ગુરુનર ચરણે દઈએ... (૩)

મન માંહેથી જો મમતા તજીયે,
તો ઘટ માંહે બ્રહ્મ જ્ઞાન નીરખીયે... (૪)

જ્યાં લગી મમતાએ હું હું કરશે,
ત્યાં લગી કાયા કલેશ ભોગવશે (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
કાયા કલેશ ના કીજીયે,
નિર્મળ કીજીયે દેહ,
વાસના સર્વ છોડીએ,
એક સર્જનહાર સાથે નેહ રે. (૩૪)

સર્વ વાસના જ્યારે ગળે,
અંતર માંહેલી દુગ્ધા ટળે... (૧)

સત્ય સંગે થાએ વાસના ભંગ,
હરિ ચરણે જો લાગે રંગ... (૨)

સદ્‌ગુરુ કર્યાની જાણે જુગત,
હરિ ચિંત્વે થાય જીવન મુગત... (૩)

સદ્‌ગુરુ ક્રિયા સત્ય શાસ્ત્રે હોએ,
સત્ય શાસ્ત્રે તે હરિજન જોએ... (૪)

સાચા હરિજન કહીએ સોએ,
હરીજન અંતરે પરમાર્થી હોએ... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
પરમાર્થે બુદ્ધિ રાખીએ
તો ચિંતે આવે જ્ઞાન,
ચિંત ચોખ્ખાં ચંદન કરો,
તો ટળે મોહ અજ્ઞાન (૩૫)

પરમાર્થી સદ્દગુરુને જ્યારે મલીયે,
ત્યારે જીવના સંકટ ટળીએ,... (૧)

સંકટ ટાળી સમજી રહે મન,
તે નાં કરે વિષયનું ચિતવ્દન... (૨)

વિષય તણું, ચિતવન છે જેને,
મહા મુર્ખ કહીએ તેને... (૩)

દુઃખ પ્રવર્તિ તે નર્ક જાણ,
વિષય સાથે વૈરાગ્ય જાણ, (૪)

વિષય વૈરાગ્ય તજ્યો જેને,
જીવન મુક્ત કહિએ તેને... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
જીવન મુક્ત હોઈ રહો,
વિષય તજો વિકાર,
જો મન ખેલે મોકળા,
જો મનને ઠારી બેસાડો ઠામ. (૩૬)

વિષય સાથે જહાં લગી મન હોય,
તો ઠરીઠામનાં બેસે કોએ... (૧)

સર્વ ધર્મ ષટ દર્શન ધામ
કુળની ક્રિયાએ ન મલે શ્યામ... (૨)

મુનિવર સાચો સાધન એક વૈરાગ્ય,
ન, એ પ્રગટે અંતરે વણ ભાગ્ય... (૩)

જ્યાં વૈરાગ્ય ત્યાં રિદ્ધિ ને સિદ્ધિ,
જ્યાં વૈરાગ્ય ત્યાં નવ નિદ્ધિ... (૪)

સકળ પદાર્થ વૈરાગ્ય જાણ,
મુનિવર અંતરે સાધન પ્રમાણ... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
સાધન કરો વૈરાગ્યનું,
તો સકળ પદાર્થ હોય,
વણ વૈરાગ્યે માનવી,
અર્થ સરે ના કોય. (૩૭)

વણ વૈરાગ્યે અર્થ ના સરીયે,
વણ વૈરાગ્યે મને ભટકતા ફરીએ... (૧)

વણ વૈરાગ્યે નવ ટળે અભિમાન,
વણ વૈરાગ્યે નવ મલે નિજ જ્ઞાન... (૨)

વિવેક, વિચાર, વૈરાગ્ય, ધ્યાન,
સકળ પદાર્થ એ ચારે જાણ... (૩)

એ ચાર વાચક હૃદયમાં ધરીયે,
મુનિવર અંતરમાં હરિને વરીયે... (૪)

સર્વ સાધનમાં મુખ્ય વિવેક,
જે થકી ટળે અજ્ઞાન અનેક... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
અજ્ઞાન ટળે સત્ય જ્ઞાનથી,
મન પામે અવિચલ ઠામ,
તેને ના ઊપજે ઉરથી,
અહંકાર ક્રોધ ને કામ. (૩૮)

આપે મનને અવિચલ ઠામ,
નવ ઊપજે ક્રોધ ને કામ... (૧)

સત્ય જ્ઞાને વિવેક ઊપજે,
ત્યારે મન સઘળાં કુલક્ષણ તજે... (૨)

જ્ઞાન યથાર્થ અનુભવે લઈએ,
ત્યારે મન કલ્પિતથી રહીએ... (૩)

વિષય વાસના કરીએ ત્યાગ,
ધરીએ ભક્તિ તીવ્ર વૈરાગ્ય... (૪)

મનને જીતવા ચાહે જેહ,
મુનિવર અંતરમાં કરવો એહ... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
વળી જુઓ વૈરાગ્યને,
સાચી ભક્તિ એહ,
વણ વૈરાગ્યે થર નહિ,
મુનિવર જાણો તેહ. (૩૯)

બ્રહ્મ જ્ઞાન સત્યે મન ધરીયે,
ભક્તિ જ્ઞાને નિત્ય વિચાર જ કરીએ... (૧)

બ્રહ્મ જ્ઞાને મન થર થાયે,
મુનિવર બીજો નથી કોએ ઉપાયે... (૨)

સત્ય વિવેકથી કરે અભ્યાસ,
સમજણ માંહે આવે અવિનાશ... (૩)

જેને નિત્ય સત્યસંગનું ચિતવન,
તેનું નિશ્ચે થર થાય મન... (૪)

દેહ સ્વભાવ એણી પેર ટળીએ,
જો મન આત્મા ચૈતન્યને મલીયે... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
આપણું આપ ચિને નહિ,
કરે અવર શું પ્રીત,
કદીયે જ્ઞાન ન ઊપજે,
ન થાયે સદ્‌ગુરુ સાથે પ્રીત (૪૦)

ભીતર ભેદની વિદ્યા ખરી,
જેણે બેસે મન ઠામે ઠરી... (૧)

ભીતર ગળે વાસના લિંગ,
નિવૃત પામે સઘળાં અંગ... (૨)

શ્રીમુખ સ્વામી કહે છે એહ,
ભીતર સમજે તે પુરુષ વિદેહ... (૩)

એમ લક્ષણ હ્રદયમાં ધરીએ,
અંતર માંહેથી દ્વિત પરહરિએ... (૪)

પૂરણ ભાગ્યે મુનિવરે લહ્યું,
શ્રીમુખ સ્વામીએ એમ જ કહ્યું... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
શ્રીમુખ નારાયણ કહે,
બ્રહ્મજ્ઞાન મુખવાણ,
સબઘટ સાહેબ એક છે,
આદિ અંતે નારાયણ રે. (૪૧)

નારાયણે બ્રહ્માને કહ્યું જ્ઞાન,
આદિ અંત મધ્યે મુજને જાણ... (૧)

એવા અનુભવે આજ અંતર આણ,
બ્રહ્માએ કહી નારાયણ, વાણ... (૨)

બ્રહ્માએ નારદને કહ્યું જ્ઞાન,
પામ્યા દેવ ઋષિવર નિધાન... (૩)

નારદે વેદમ્ વ્યાસને કહ્યું,
મુનિવરનું મન પ્રસન્ન થયું... (૪)

વ્યાસે સુખદેવજીને કહ્યું સ્મરણ,
જે જીવનો થાયે ઓધારણ... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
જીવ પણું મુકાએ સદા,
સુખદેવજીએ કહ્યું જ્ઞાન,
જનક વિદેહી થકી પામીયા,
પરમજ્ઞાન નિધાન. (૪૨)

સુખદેવજીએ પરીક્ષિત ને કર્યો ઉપદેશ,
ટળીયા તેના કરમ કલેશ... (૧)

સુંણતાં ઊપજ્યું ભક્તિ એ બ્રહ્મજ્ઞાન,
પામ્યા પરીક્ષિત પદ્ નિર્વાણ... (૨)

બ્રહ્મ જ્ઞાને જેની ભક્તિ લહી,
અંતરમાં તેને મુક્તિ જ સહી... (૩)

અનેક જ્ઞાનીને રાજા રાએ,
હરિ પદ પામ્યા તે જ્ઞાન જાણ... (૪)

દ્વિત તજીને હરિને મળીયા,
તે ક્ષેણું એકમાં હરિપદે મળીયા... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
હરિપદ લે કોએ જ વીરલા,
સદ્ગુરુ કહે પોકાર,
સદ્ગુરુ ચરણે જેમ જેમ રહે,
તેમ ચિત જ આવે ઠામ. (૪૩)

જ્યાં લગી દ્વીતનું માન નવ ટળીએ,
ત્યાં લાગી જીવન મોક્ષ નવ મળીયે... (૧)

જ્યારે દ્વીતનો આવે અંત,
ત્યારે અંતરમાં દિસે ભગવંત... (૨)

અંતર દર્શને અજ્ઞાન જ ટળીયે,
નહિ તો મોહ માયામાં ફરતા ફરીયે... (૩)

સ્મરણ એક નારાયણનું કરીએ,
એક જ ભાવે નિરંતર ભણીયે... (૪)

સર્વ સૃષ્ટિમાં એક આત્મા જોયે,
આપે અંતર અવલૌકિક સોયે... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
અંતર ગત્ ઉલ્ટી કલા,
સાધન નાં જાણે કોયે,
કૃપા થાયે જો સદ્ગુરુ તણી,
તો તત્ક્ષણ દર્શન હોયે. (૪૪)

આત્મા સર્વે અંતર સભાન,
ઉત્તમ ભક્તિ તે દૃષ્ટિ સમાના... (૧)

સદ્‌ગુરુ ચરણે જેનું મગ્ન મન,
તે વિષય તણુંના કરે ચિંત્વન... (૨)

હરિના ભક્ત ઉત્તમ સહી,
જેને વિષે વિષય મત નહિ... (૩)

જેને વહાલા એક શ્રી સારંગ સહી,
તેને શાસ્ત્રનો અભિમાન જ નહિ... (૪)

જેને વહલા સદ્‌ગુરુ સત્ય સમાન,
તે સઘળે દેખે એક જ શ્રી હરિ... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
કાલ અહંકારને નિંદાપણું
આદ અજ્ઞાનનું મૂળ,
આશા તૃષણા એ મોક્ષ નહિ,
તે સહેશે મોટા દુઃખ. (૪૫)

સત્સંગ વાહલો તે વિષ્ણુ જન,
દેવ દૃષ્ટિ જેનું એક જ મન... (૧)

પતિવ્રતાની પેરે સોએ,
બીજા વિશે કાંઈ બુદ્ધિ ના હોયે... (૨)

પતિવ્રતા, પિયુ પર વારે નમે,
તે સાધવી ભરથારને ગમે... (૩)

એક હરિ સમરીયે કેનું દ્વેષ ન કરીએ,
હરિને વાહલા ભવતારણ તરીયે... (૪)

શ્રવણ સમરણ કીર્તન સેવા,
અવર વંદન દાસત્વ મેવા... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
સાત પ્રકાર ઉપર કહ્યા,
સુણો મુનિવર એક ધ્યાન,
બે પ્રકાર પાછળ કહું,
નવધા ભક્તિ નિર્વાણ. (૪૬)

સખા ભાવ આત્મ વંદન,
નવધા ભક્તિ રાખે કોઈ જન... (૧)

અનન્ય ભાવે નારાયણને ભજીયે,
કાળ અહંકાર ને વાસના તજીયે... (૨)

જેને ગુરુનર શું નિરંતર પ્રેમ,
તેને ગુરુનર આપે યોગક્ષેમ... (૩)

યોગ ક્ષમાએ વાસના સઘળી ટળીયે,
યોગ ક્ષમા એ હરિમાં ભળીએ... (૪)

યોગ ક્ષમાએ ટળે જન્મ મરણ,
યોગ ક્ષમાએ શીતલ અંતઃકરણ... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
યોગ ક્ષમા જે પાળે સદા,
અનુભવી દીશે અપાર,
તેનો અર્થ આગળ કહું
સુણો મુનિવર સાર. (૪૭)

યોગ ક્ષમાએ સમ બુદ્ધિ પ્રકાશ,
યોગ ક્ષમાએ શાન્ત મનનો નહિ નાશ... (૧)

સમ બુદ્ધિ અર્થે યોગી જન,
આચારે અનેક યોગ સાધન... (૨)

એજ ભાવે શિશ હરિને નમીએ,
ગુરુનર દયા સમબુદ્ધિ એ પામીએ... (૩)

આપો સમ બુદ્ધિ અંતર જામી,
દાસ મુનિવર કહે તે પ્રણામી... (૪)

સ્વામી સેવક અપરાધે ભરીયા,
આવી શરણ તુજ ચરણે પડીયા... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
મુનિવર અંતર સ્વામી શરણે રહી,
સદ્‌ગુરુ સ્વામી એક જ જાણ,
ગ્રહી મનમાં પ્રગટ કરો,
તે અંતર માહે પીછાણ. (૪૮)

શરણે આવ્યાની રાખો લાજ,
દયા કરો શ્રી નિષ્કલંક મહારાજ... (૧)

માગું નહિ રિદ્ધિ સિદ્ધિ નહિ ભોગ,
માગું એક પરમાર્થ યોગ... (૨)

એ લક્ષણ મુજને આપો સ્વામી,
એક સ્વામી વિણ બીજું ભાસે નહિ... (૩)

કરીયે વિનંતી તે કેટલી કથી,
સેવક તણું બળ જ નથી... (૪)

સદ્‌ગુરુ તે દયા જ કરશે,
મુનિવર અંતરમાં તો, કારજ સરશે... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
કારજ સરે સદગોર થકી
મુનિવર અંતરમાં રાખ,
પ્રેમે સંભળાવ્યું જ્ઞાન જે,
તે રસ હૃદયમાં ચાખ. (૪૯)

સફળ મનુષ્ય જન્મ એહ,
વિના ભક્તિ અવરથા એહ... (૧)

કહે સેવક સદ્‌ગોર વચન, સાંભળો નરનાર,
નારાયણે કહ્યું છે વારંવાર... (૨)

શાસ્ત્ર જ્ઞાન એમ જ વદે,
નારાયણનું સમરણ રાખો હ્રદયે... (૩)

બાહેર ભીતર એક જ હરિ સહી,
હરિ વિના ખાલી ઠામ જ નહિ... (૪)

સબઘટ સર્વ મહી એક જ હરિ,
આનંદ રૂપને અનંત નામ... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
અનંત નામ રૂપ અનંતના
અનંત ચરિત્ર અપાર,
અનંત લીલા વિસ્તારીઆ,
અનંત લોચન નિરધાર. (૫૦)

સબ ઘટ નારાયણ સર્વમાં દેવ,
સર્વ વિષ્ણુ જાણો તતખેવ... (૧)

ભીતર બહારે સચરાચર વિષ્ણુ,
જીનકે ચિંત નિરંતર વિષ્ણુ... (૨)

દાતા મુક્તા શ્રી હરિૐ સોહી,
અને શ્રી હરિશરણ બલીહારી... (૩)

ઋષિવર સંશય ન રાખો મન,
નહિ નારાયણ વિના કોઈ અન્ય... (૪)

એક અનેક મળીને એક,
સાચો સાધન એહી વિવેક... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
પૂર્ણ વિશ્વાસ સાચા હરિ,
અનંત લીલા અપાર,
અક્ષર રૂપ અરૂપના,
તેને પ્રેમે સમજો કિરતાર (૫૧)

ભક્તિ એક ને ભેદ જ બહુ,
આદિ-અંત મધ્યે ભક્તિ કહું... (૧)

બાહેર ભીતર એમ સર્વે બ્રહ્મ,
સમજુ સમજી લેજો નીજ મર્મ... (૨)

સુવર્ણ એક ને આભૂષણ અપાર,
સર્વ સુવર્ણ તમે જાણો નિર્ધાર... (૩)

દેવ મનુષ્ય આદિ ત્રિજક બહું,
કેવળ વિષ્ણુ બુદ્ધ જાણે સહું... (૪)

એ પ્રબોધ અંતરમાં ધરીયે,
સર્વ શ્રેષ્ઠ શું હેતે ઓચરીયે... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
અનંતરુપ અવતાર ગત.
સ્થાવર જંગમ સ્વરુપ,
આદ્ય બ્રહ્મ તે સદ્ગોર બ્રહ્મ,
વિષ્ણુ તે નર નારાયણ સ્વરુપ. (૫૨)

વિષ્ણુ વાચક તે હૈયે ધરીયે,
સ્મરણ નિરંતર નારાયણનું કરીયે... (૧)

સદ્ગોર બોધ શિખી સુણીયે,
સદ્ગોર બોધ તે પ્રેમે ભણીયે... (૨)

મન ચિંતામણિ જ્ઞાન વિચારે જેહ,
સંસાર બંધનથી છૂટે તેહ... (૩)

સંસાર સાગર મહાભવ અપાર,
સદ્ગોર બોધ ને નાવ, જ સાર... (૪)

સાધન અનુભવ સેવે જેહ,
સુખે પ્રેમપદ પામે તેહ... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો...
મોક્ષ માર્ગ તે પ્રેમપદ,
મુનિવર સમજો મન,
અંતર ઘટ આદર કરો,
તો નિર્મળ હોવે તન. (૫૩)

વિષ્ણુ આપે બોલ્યા જેહ,
સદ્‌ગોરે ભાંખ્યું તેહ... (૧)

નિમિત્ત માત્ર સદ્‌ગોર દાસ
કર્તા હર્તા શ્રી અવિનાશ... (૨)

બ્રહ્મજ્ઞાન કહી સમજાવ્યું,
અંતર માંહે નિર્મળ થાઉં... (૩)

નિર્મળ થઈને નિત્ય ધરવું ધ્યાન,
એક મના થઈ ભણવું મન ચિંતામણિ જ્ઞાન... (૪)

સાધના વિચાર નિત્ય નિત્ય કરવું,
સદ્‌ગુરુ વચન તે ચિતે ધરવું... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો,
ચિંત સાધના પર બોધવું,
સુણી સદ્‌ગુરુ બુદ્ધ,
સ્મરણ એક ચિતે કરો,
તો આવે અંતરમાં સુજ. (૫૪)

ગ્રંથ સંપૂર્ણ મહા ઉલાસ,
વૈરાટ નગરમાં કર્યો રે પ્રકાશ... (૧)

મુનિવર ઓળખવા કારણ માટે,
રહીએ વાસ નગર વૈરાટે... (૨)

અક્ષર બાવનને સન બાવન,
મુનિવરો સમજો ઘટ અંતરમન... (૩)

માગસરે શુદ્ધ સદ્ગોરથી જાણ,
દ્વાદશી એ બાંધ્યો તિથિ પ્રમાણ... (૪)

શુક્લ પક્ષને મંગલ જાણ,
મુળબંધ માંહેથી લીધો પ્રમાણ... (૫)

તુંહી સાચા સાહેબ હો,
લીધો ગ્રંથ મુળબંધથી,
મુનિવર આવવા વૈરાગ,
કોઈક સુરા સમજશે,
જે સમજે તે શીરને સાટ. (૫૫)

સદ્‌ગુરૂ શ્રી ઇમામશાહ મહારાજ રચિત મનચિંતામણી પુસ્તીકામાં મનના લક્ષણો ઓળખીને ભક્તિ કરવાનું સમજાવેલું છે. મનનું લક્ષણ બીજાને માન આપવાનું છે. તેથી પોતે માનરહીત થઈ જાય છે અને સર્વ સૃષ્ટિ સાથે સમદૃષ્ટિનો ભાવ જાગે છે. સમદૃષ્ટિનો ભાગ પ્રગટે ત્યાંથી બ્રહ્મજ્ઞાનની શરુઆત થાય છે, જીવન મુક્તિનું દ્વારા ખુલી જાય છે. દરેક શાસ્ત્રમાં ચૈતન્ય પુરુષને ઉત્તમ દેવ ગણાવે છે તેથી મનચિંતામણિમાં સર્વમાં એક સરખો આત્મા રહેલો હોઈ, સર્વને વંદન કરવાનું બતાવે છે. જેને ભક્તિ માર્ગ ઉપર પુરી નિષ્ઠાથી ચાલવું હોય તેમણે ભીતરના ભેદ ઉકેલવાનું જ્ઞાન મેળવવું જોઈએ. વિવેકમન સઘળા સદ્‌ગુણોને પામીને અંતે ભકતને હરિના ધ્યાનમાં લીન કરાવે છે. આ મનચિંતામણિ જ્ઞાનનો એવો ભંડાર છે. જેની દરેક પંક્તિમાં જ્ઞાનની ગંગા વહે છે. આ ગ્રંથે એકચિત્તે વાંચતા કે શ્રવણ કરતાં સંસાર ભાવમાંથી મુક્ત થઈ જાણે બ્રહ્મસાગરમાં ડૂબકી મારતા હોઈએ તેવો અનેરો આનંદ થાય છે. મનચિંતામણિનું શ્રવણ કરતાં ભગવત ગીતાના અઢાર અધ્યાયનું જ્ઞાન પામ્યાનો સંતોષ થાય છે. સુખ કે દુઃખના સર્વ સંજોગોમાં ભક્તિ માર્ગમાં અચળ રહેવાનું આ ઉત્તમ જ્ઞાન છે.

ધર્મની સાચી ભાવના, ગુરુ અને સદ્‌ગુરુનું મહત્વ, ચંચળ મનને સ્થિર કરવાના ઉપાય, હરિસ્મરણ, સંતસમાગમ, સેવાભાવ, ભજન, પૂન, નવધા ભક્તિના પ્રકાર, સર્વધર્મ, સમભાવનું મહત્વ સમજાવ્યું છે. તેમ સંતનાં લક્ષણ, જ્ઞાન તત્વજ્ઞાન, આત્મજ્ઞાન, બ્રહ્મજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવાની સમજ આપી છે.

દર મહિને પ્રેરણાપીઠથી પ્રગટ થતું માસિક

સતપંથ-જ્યોત

હજારોના હૈયામાં વસેલું સતપંથ જ્યોત

અવશ્ય મંગાવો

કેટલાક પ્રકાશનો :-

- વારિયજ્ઞ-યજ્ઞવિધિ
- શ્રી ઇમામશાહ મહારાજ જીવન વૃતાંત
- ભાભારામ સુબોધ - ભાગ-૧
- ભાભારામ સુબોધ - ભાગ-૨
- નાયાકાકા સંવાદ - પ્રેમપાઠ
- મન ચિતવરણી
- મન ચિંતામણી
- અમૃતવાણી
- સતપંથ નિત્ય પ્રાર્થના પાઠ
- ઉત્તમ અમૃતધારા
- આચાર્યશ્રી કરશનદાસજી મહારાજ જીવન વૃતાંત
- દશાબ્દી મહોત્સવ - સ્મૃતિગ્રંથ
- પુજાના મંત્રોની સમજ
- સદગુરૂવાણી ઓડીઓ કેસેટ ભાગ-૧ થી ૬
- સંત પ્રવચન ઓડીઓ કેસેટ ભાગ-૧ થી ૪
- કેટલાક ઓફસેટ ફોટાઓ, સ્ટીકરો વિગેરે
- બાળ મંડળ માર્ગદર્શિકા
- અન્ય પ્રકાશનો રજુ કરવાનો પ્રયાસ ચાલુ છે.

પ.પૂ. આદ્ય જગદ્ગુરૂ શ્રી કરશનદાસજી મહારાજ

સતપંથ પ્રેરણાપીઠ - પીરાણા, જી. અમદાવાદ.

આ મન ચિંતામણી પુસ્તીકાની ત્રીજી આવૃત્તિનું પ્રકાશન થયું છે, સદ્ગુરૂશ્રી ઈમામશાહ મહારાજ રચિત મન ચિંતામણી પુસ્તીકામાં જે જ્ઞાન રૂપી ગંગાનો પ્રવાહ છે તે માનવમાત્રને જીવન સાર્થક કરવા માટેનો સરળ માર્ગ છે.